

ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN

...

Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Muhoksella esiopetusta suunnitellaan lapsilähtöisesti ja esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja käsitystä itsestään oppijana. Esiopetus toteutetaan Muhoksen kunnan esiopetussuunnitelman mukaisesti. Erityisenä tavoitteena on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys -ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla.

Muhoksella noudatetaan valtakunnallisia esiopetuksen järjestämistä ohjaavia velvoitteita ja esiopetusta ohjaa kunnan yhteinen esiopetussuunnitelma. Yksikkötasolla laaditaan toimintasuunnitelma, oppilashuoltosuunnitelma sekä lapsikohtaiset esiopetussuunnitelmat. Esiopetuksen opetuskieli on suomi. Esiopetuksen järjestämispaikkoina ovat koulut ja kunnalliset sekä **mahdollisesti** yksityiset päiväkodit.

Muhoksella esiopetusta voidaan antaa annetaan:

Varhaiskasvatuksessa:

- Koivulehdon päiväkotit
- Päivärinteen päiväkotit

Yksityisissä päiväkodeissa:

- Päiväkotit Satelliitti
- **Päiväkotit VauhtiVekara**

Perusopetuksessa:

- Huovilan koulu
- Hyrkin koulu
- Kirkonkylän koulu
- Korivaaran koulu
- **Kylmälänkylän koulu**
- Laitasaaren koulu
- Nuorten Ystävien koulu.

Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua

Lähtökohtana Muhoksella on, että opettajat sekä muu henkilöstö tuntevat oppimisen polun jatkumon, sen keskeiset tavoitteet, ominaispiirteet ja käytännöt: jokainen lapsi on yksilö ja hänen oppimispolkunsa on yksilöllinen. Muhoksella varhaiskasvatus, esiopetus sekä perusopetus ovat lasten kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevä kokonaisuus. Tämä toteutetaan järjestämällä yhteisiä tilaisuuksia, tutustumispäiviä eri yksiköissä ja käymällä siirtokeskusteluja esiopetuksen eri nivelvaiheissa. Esiopetuksen kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista lisää yhteistyö eri yksiköiden välillä esimerkiksi yhteisten palaverien ja koulutusten muodossa.

Esiopetuksessa lapsen oppimistaitoja tuetaan, mutta tärkeää on kiinnittää huomiota myös lapsen itsetuntoon ja sosiaalisiin taitoihin sekä niiden kehittymiseen. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan toimimalla erikokoisissa ryhmissä.

Esiopetuksen tavoitteet

Lapsi:

- omaksuu uutta tietoa, hänen muistinsa ja mielikuvituksensa kehittyvät elämyksellisen oppimisen, oivaltamisen ja uuden löytämisen kautta
- [yhteistyö](#)- ja vuorovaikutustaidot kehittyvät
- pystyy ilmaisemaan itseään sekä ymmärtämään muita
- oppii huolehtimaan itsestään sekä tavaroistaan
- oppii tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja ja edesauttaa myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen
- harjoittelee eri laitteiden ja välineiden turvallista käyttöä
- oppii erilaisten viestien tulkintaa ja niiden tuottamista
- tutustuu orastavaa luku- ja kirjoitustaitoon, matemaattisiin valmiuksiin, tiedon hankintaan ja erilaisiin oppimisstrategioihin tietoteknisiä apuvälineitä käyttäen
- harjoittelee [tietoteknisiä](#) taitoja
- kohdataan avoimessa ja kunnioittavassa vuorovaikutuksessa, hänen ajatuksiaan kuullaan ja mietitään yhdessä, miten asiat voidaan toteuttaa.

Arvoperusta

Muhoksella perheille tärkeät asiat tulevat esille esiopetussuunnitelman keskusteluissa. Saatua tietoa hyödynnetään toiminnan suunnittelussa. [Esiopetuksen](#) arvoperustan muodostaa lapsen oikeus tasa-arvoiseen, turvalliseen, paikallisesta kulttuurista ominaispiirteitä ammentavaan yksilölliseen opetukseen yhteisössä, jossa arvostetaan kestävästä kehitystä.

Oppimiskäsitys

Muhoksella esiopetusta ohjaa oppimiskäsitys, jossa oppiminen nähdään tavoitteellisena toimintana opettajan ohjauksessa sekä vuorovaikutuksessa toisten oppijoiden, opettajien ja ympäristön kanssa. Esiopetuksessa järjestetään turvallisia oppimistilanteita, jotka tukevat lapsen [kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä](#). Lapsi oppii [leikin](#), [tekemisen](#) ja omien kokemustensa kautta.

Muhoksella esiopetuksessa lapsi on aktiivinen ja yksilöllinen toimija. Oppimista edesauttavat myönteiset tunnekokemukset, kannustava ja rohkaiseva [ilmapiiri](#) sekä yksin ja yhdessä tekeminen, ajattelevuus, toiminnan suunnittelu ja monipuolinen arviointi. Opettajalla on tärkeä osuus ohjata lasta itsearviointiin. Myös pienryhmätoiminta ja parityöskentely auttavat lasta arvioimaan omaa toimintaansa suhteessa toisiin.

Työskentely eri projektien ja [lapsilähtöisten tutkimusten ja mielenkiinnon kohteiden](#) kanssa auttaa lasta hahmottamaan asiayhteyksiä sekä syy - seuraussuhteita. Tällöin uusien asioiden

yhdistäminen jo olemassa oleviin tietoihin mahdollistuu. Lasten osaamistasolle ei aseteta yhteisiä tavoitteita, vaan ne asetetaan yksilötasolla.

Vuorovaikutustilanteissa lasten kanssa huomioidaan se, että jokainen ihminen oppii eri [aistikanavia käyttäen](#). tavalla: [kuulemalla, näkemällä, tuntemalla sekä tekemällä](#). Esiopetuksessa työskennellään käyttäen monipuolisesti erilaisia työskentelytapoja, joissa leikin osuus on tärkein.

Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitteena on, että lapsi oppii huolehtimaan itsestään sekä tavaroistaan. Terveysteen ja turvallisuuteen liittyvät seikat ovat yhteydessä myös liikenteessä liikkumiseen ja sitä kautta liikenneturvallisuuteen. Turvallista liikennekasvatusta [harjoitellaan Muhoksella esiopetuksen lähiympäristössä](#).

Hyvinvoinnin näkökulma toteutuu arjen keskusteluissa, päivittäin toteutuviissa ruokailuissa sekä huolehtimalla riittävästä liikkumisesta. Muhoksella on käytettävissä monipuoliset lähiliikunta- ja ulkoilualueet, joita esiopetuksessa voidaan hyödyntää mahdollisuuksien mukaan.

Tavoitteena on ohjata lapsi tekemään kestäväen elämäntavan mukaisia valintoja ja edesauttaa myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen. Tavoitteena on myös harjoitella eri [työvälineiden ja välineiden](#) turvallista käyttöä. Arviointi tapahtuu lasta havainnoimalla ja keskustellen.

Monilukutaito

Tavoitteena on, että lapsen erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taito kehittyy. Tämä tarkoittaa sitä, että lapsi pystyy hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa. Muhoksen esiopetuksessa käytetään [mahdollisimman](#) monipuolisesti erilaisia tekstejä ja [lähteitä](#). [sekä hyödynnetään Muhoksen monipuolisia kirjastopalveluita](#). Arviointi tapahtuu lasta havainnoimalla ja keskustellen.

Osallistuminen ja vaikuttaminen

Muhoksella perheelle tarjotaan mahdollisuus ottaa lapsi mukaan häntä koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon. [Tavoitteena on osallistaa lapsi mukaan häntä koskevaan keskusteluun](#) avoimessa ja kunnioittavassa vuorovaikutuksessa. Esiopetuksessa hänen ajatuksiaan kuullaan ja mietitään yhdessä, miten asiat voidaan toteuttaa. Lasten oikeuksista [ja vastuista](#) kerrotaan lapsille ja heidän mielipiteitään arvostetaan. Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja muokataan yhdessä lasten kanssa.

Arviointi tapahtuu [vanhemmilta ja lapsilta saadun palautteen sekä oman työn reflektoinnin kautta](#). [oman työn reflektointina sekä lapsen/lasten kanssa keskustelemalla](#).

Kasvua ja oppimista tukeva toimintakulttuuri

Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Muhoksella esiopettajat kokeilevat ja käyttävät rohkeasti ja ennakkoluulottomasti uusia erilaisia työtapoja ja menetelmiä, joita saadaan erilaisista hankkeista ja projekteista. Lasta kannustetaan liikkumaan ja leikkimään ja niitä käytetään yhtenä oppimisen menetelmänä eri oppimiskokonaisuuksissa. Toiminnallinen ja tutkiva toimintakulttuuri tukee lapsen osallistumista ja vuorovaikutustaitoja.

Muhoksella on käytössä esiopetuksen vuosikello. Se sisältää lapsen taitojen ja kehityksen kartoitukset, joita tarkastellaan vuosittain toimintakauden alussa. **Esiopettajat kokoontuvat vähintään kaksi kertaa vuodessa päivittämään, kehittämään ja arvioimaan esiopetusta. Kokoontumisten avulla pyritään siihen, että kaikki lapset saavat yhtä laadukasta esiopetusta riippumatta siitä missä yksikössä esiopetusta annetaan.**

Esiopettajat arvioivat omaa työskentelyään ja toimintatapojaan säännöllisesti. Esiopetuksessa kiinnitetään erityisesti huomioita kiusaamista ennalta ehkäisevään toimintaan. **Esiopetuksessa voidaan käyttää erilaisia toimintamalleja**, esim. Kiusaamisen ennaltaehkäisyn ja käsittelyn toimintamallia ja **koulujen esiopetuksessa** Kiva koulu -toimintamallia.

Oppimisympäristöt esiopetuksessa

Muhoksella järjestetään esiopetusta päiväkodeissa ja koulujen yhteydessä. Esiopetuksen oppimisympäristöt suunnitellaan **tilanteen mukaan yhdessä lasten ja huoltajien kanssa siten, että ne tukevat lapsen kasvua ja oppimista monipuolisesti.** Niiden suunnittelussa **huomioiden** lapsen luontainen tapa leikkiä ja liikkua. Jokaisessa esiopetusyksikössä tulee olla käytettävissä ajanmukaiset tieto- ja viestintäteknologiset laitteet. Oppimisympäristönä hyödynnetään lähiliikuntapaikkoja ja lähiluontoa. Muhos on maaseutupaikajä, jonka jokivarret, metsät ja pellot mahdollistavat monipuolisen oppimisympäristön eri vuodenaikoina. Esiopetuksen oppimisympäristöön voivat kuulua kunnan oma uimahalli, kirkko, Koivu ja Tähti kulttuurikeskus sekä kirjastopalvelut (mm. monipalveluauto Poppalloora). Muhoksen kunnassa on kotiseutumuseo, voimalaitoksia, Koivikon koulutila ja taidegallerioita.

Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet

Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena

Muhoksen kunnassa arviointia ja tiedonsiirtoa koskevat käytännöt on kuvattu esiopetuksen vuosikellossa. Vuosikelloa tarkistetaan ja tarvittaessa päivitetään vuosittain. Vuosikellossa määritellään mm. lapselle tehtävät kartoitukset, ja ajat jolloin ne tehdään kaikissa esiopetusyksiköissä. Näin varmistetaan kaikille lapsille tasavertainen arviointi. Lapsia ohjataan

myös itsearviointiin ja [vertaispalutteen antamiseen](#) esiopetusvuoden aikana. Arviointivälineenä voi olla lomake, keskustelu tms. Jokainen esiopetusyksikkö miettii tavat lapsen itsearvioinnin toteutumiseksi ja jakaa toimiviksi havaittuja käytäntöjä muille esiopetusyksiköille.

Lapsen vaihtaessa esiopetuspaikkaa esiopetusvuoden aikana, vanhempien luvalla voidaan siirtää lasta koskevaa tietoa siinä laajuudessa, kun on sovittu. Mikäli vanhemmilta ei ole lupaa tiedonsiirtoon, voidaan siirtää vain oppimisen kannalta olennaiset tiedot. Jos uusi opetuspaikka on kunnan oma yksikkö, tieto siirtyy suoraan Wilman kautta. Muille kunnan alueella toimiville yksiköille ja muihin kuntiin lähetetään kopiot siirrettävistä asiakirjoista pyydettyä. Tarvittaessa järjestetään tiedonsiirtopalaveri.

Lasten kanssa tehtävään toiminnan arviointiin liitetään lasten oma arvio opitusta kokonaisuudesta, käytetyistä työtavoista ja -menetelmistä. Arviointia yhteisestä toiminnasta tehdään koko ajan. Huoltajilta saatua palautetta hyödynnetään toiminnassa koko esiopetusvuoden ajan. Palautetta saadaan esimerkiksi Wilman välityksellä, päivittäisissä keskusteluissa huoltajien kanssa ja lapsen esiopetussuunnitelman päivittämiseen liittyvissä keskusteluissa. Kaikkea saatua palautetta käytetään välittömässä toiminnan ja laadun kehittämässä sekä seuraavan vuoden toimintasuunnitelman laadinnassa.

Opettajat tekevät jatkuvaa itsearviointia. Koko esiopetusvuoden arvioinnin yhteenveto tehdään kerran vuodessa keväisin esimerkiksi kehityskeskustelujen yhteydessä ja/tai omassa työryhmässä. Muhoksen kunnassa toimivissa esiopetusyksiköissä annetaan osallistumistodistus, joka sisältää kuvauksen toteutuneesta esiopetuksesta. Kunnalliset yksiköt laativat tekstin yleiskuvaukseksi, jotka liitetään Wilmaan osaksi yksikön esiopetuksen osallistumistodistusta.

Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

Ilmaisun monet muodot

Leikkiessään lapsi ilmaisee itseään luovasti ja luontaisesti sekä samalla työstää niitä asioita, joita hän parhaillaan opettelee ja prosessoi. Aikuiselle leikkiin osallistuminen mahdollistaa vuorovaikutuksen lapsen kanssa sekä lapsen oppimisen ja kehityksen havainnoinnin. Aikuinen voi rikastuttaa lasten leikkejä tarjoamalla siihen erilaisia elementtejä, esim. roolivaatteet, apukysymykset/leikkiin liittyvät kysymykset, leikkiympäristön rakentaminen, leikkivälineet. Tämä puolestaan monipuolistaa lasten omaa ilmaisua ja tunne-elämän kehitystä.

Muhoksella hyödynnetään omia, paikallisia toimintaympäristöjä ja [kulttuurikasvatussuunnitelmaa](#), kuten jo aikaisemmissa luvuissa on mainittu. Yhteistyötä tehdään paikallisten kulttuurialan toimijoiden kanssa, joihin on pienellä paikkakunnalla helppo saada yhteys. Lapselle annetaan mahdollisuus kokeilla eri ilmaisun muotoja ja hänelle annetaan osallistumisen kokemus ja vaikuttamismahdollisuus tulevan toiminnan suunnitteluun. Ilmaisun monet muodot tukevat lapsen terveen itsetunnon ja itseilmaisun kehittymistä. Kokeilemalla eri taiteenaloja lapset oppivat arvostamaan omaa ja toisten tekemää ilmaisua.

Ilmaisun tuotoksia voidaan myös jakaa eri esiopetusyksiköiden välillä hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa. Mahdollisuuksien mukaan tuotoksia ja esityksiä julkaistaan netin kautta tai näyttelyissä. Tämä tuo näkyväksi paikallisen lastenkulttuurin monimuotoisuutta.

Kielen rikas maailma

Muhoksen esiopetuksessa tavoitteena on, että lapsi haluaa ja uskaltaa ilmaista itseään sanallisesti ja kokonaisvaltaisesti, sekä opettelee kuuntelemisen ja vuorovaikutuksen taitoja. Keskeisiä sisältöjä ovat arkipäivän keskustelut, omien ja toisten tunteiden, toiveiden ja mielipiteiden jakaminen, ohjeiden kuunteleminen ja noudattaminen. Lorut, riimit, arvoitukset ja moninaiset luku- ja kirjoitusleikit ovat niitä työtapoja, joiden avulla kieleen tutustutaan. Tieto- ja viestintäteknologiaa voidaan hyödyntää erilaisiin lasten omiin kirjoituksiin sekä kielellisiin harjoituksiin.

Muhoksella on lapsia, joiden jommankumman tai molempien vanhempien äidinkieli on muu kuin suomi. Lapset voivat opettaa omalla äidinkielellään sanontoja, lauluja ja leikkejä muulle lapsiryhmälle ja saada näin vahvistusta oman kielellisen identiteettinsä kehittymiseen. Samalla tavalla voidaan opetella koko ryhmänä myös tukea tarvitsevien lasten kanssa käytettävien tukiviittomien käyttöä, ja tehdään tutuksi kielen rikasta maailmaa.

Minä ja meidän yhteisömme

Eettinen-, tunne- ja katsomuskasvatus tapahtuu arkipäivän tilanteissa. Katsomuskasvatuksessa uskonnollisuus tai uskonottomuus huomioidaan toiminnassa. Yhteistyötä tehdään eri uskontokuntien kanssa tarvittaessa.

Muhoksella esiopetuksessa huomioidaan oma kulttuuriympäristö ja -perintö eri toimintamuodoissa, vahvistaen lapsen juuria kotiseutuun. Muhoksen kirkko taidearteineen tarjoaa kokonaisvaltaisen taide-elämyksen ja mahdollisuuden tutustua Muhoksen historiaan. Koivu ja tähti- satu ja sen historiallinen tausta kuuluvat olennaisesti muhoslaiseen kulttuurihistoriaan. Sadun ympärille voidaan rakentaa monipuolisesti erilaisia oppimiskokonaisuuksia ja taide-elämyksiä. Tutustumiskohteita voivat olla esim. Koivu ja Tähti kulttuurikeskus, museo, kirkko, eri muistomerkit.

Oulujoen merkitys Muhokselle on historiallisesti sekä jokapäiväisessä toiminnassa olennainen tekijä. Se mahdollistaa luonnon tarkkailun ja muuttolintujen seurannan sekä ulkoilun ja virkistäytymisen eri vuodenaikoina. Oulujoki antaa mahdollisuuden tutustua Muhos-muodostumaan ja Geoparkiin laajemmin. Kulttuuriperinnettä voidaan siirtää myös yhteistyössä ikäihmisten ja isovanhempien kanssa esim. lasten vierailut palvelutaloihin tai ikäihmisten vierailut esiopetusyksiköihin, erilaiset näyttelyt ja tapahtumat. Yhteiskunnallisiin asioihin tutustutaan lasten kanssa jokapäiväisessä elämässä, esim. sopimalla yhdessä oman ryhmän säännöt ja toimintatavat. Mm. valtakunnalliset sanomalehti- ja mediaviikot mahdollistavat tutustumisen eri tiedotusvälineisiin ja antavat tilaisuuden ohjata monilukutaitoon. Yhteisiin asioihin vaikuttaminen alkaa jo esikoulusta. Mahdollisuuksia tähän voi antaa esim. osallistuminen oppilas- ja ruokalatoimikuntaan. Toiveita ja aloitteita voidaan esittää esim. sähköpostitse eri tahoille erilaisissa asioissa, joihin lapset haluaisivat vaikuttaa.

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Matemaattisten taitojen osalta esiopetuksessa tavoitteena on tutustua eri lukuihin ja numeromerkkeihin.

Esiopetuksessa lasta ohjataan matemaattiseen ajatteluun arjessa; pohtimaan ongelmanratkaisua, herätellään loogista ajattelua ja avaruudellista hahmottamista, syy-seuraussuhteiden tunnistamista, muotojen ja hahmojen tunnistamista ja oppimista sekä harjoitellaan lukumäärien ja numeromerkkien yhteyden tunnistamista.

Luonnon ja vuodenaikojen havainnointi ja kestävä elämäntavan harjoittelu on osa esiopetuksen arkipäivää. Esiopetuksessa tutkitaan rakennettua ja rakentamatonta ympäristöä.

Ympäristökasvatuksessa [voidaan hyödyntää](#) mahdollisuuksien mukaan Muhoksen kunnan monipuolista/ -muotoista ympäristöä esim. metsät, Oulujoki, Koivikko, voimalaitokset ja Geopark.

Kasvan ja kehityksen

Muhoksen kunnan esiopetuksessa lapsia ohjataan ravinnon, liikunnan, levon, ihmissuhteiden ja turvallisen elinympäristön avulla kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.

[Pelit ja leikit mahdollistavat onnistumisen kokemusten karttumista ja tukevat lapsen itsesäätelyn kehittymistä. Motorisia perustaitoja sekä havaintomotorisia taitoja harjoitellaan monipuolisesti leikkimisen ja liikkumisen avulla eri ympäristöissä. Esiopetuksessa lapsen luontaista liikkumisen iloa pyritään vahvistamaan ja innostamaan lasta kokeilemaan liikkumista eri tavoin toiminnallisten harjoitusten avulla \(leikit ja pelit\). Esiopetuksen ohjatun, monipuolisen ja säännöllisen liikkumisen lisäksi lapsia kannustetaan luontaiseen, omaehtoiseen arkipäivän liikkumiseen.](#)

Muhoksella on [mahdollisuuksia](#) monipuoliseen liikkumiseen [esiopetuksessa sekä vapaa-aikana. sekä itsenäisesti että ohjatusti.](#) Muhoksella on jäähalli, uimahalli, Ponkilan urheilualue, Kirkkosaari, Korkalonvaara, liikenne- ja leikkipuistot ja liikuntasalit, koulujen ja päiväkotien piha-alueet ja lähiliikuntapaikat

Esiopetuksen ruokailutilanteissa noudatetaan kestäväen kehityksen periaatteita. Ruokailu on myös oppimistilanne. Hygieniä huomioidaan ruokailuun tullessa sekä sen aikana. Ruokaa harjoitellaan ottamaan itselle sopiva annos ja kaikkia ruokalajeja maistellaan, pöytätapoja harjoitellaan. [Ruoan tähteet lajitellaan omiin keräilyastioihin.](#)

Kunnallisessa ruokalistassa on huomioitu lähiruokapäivä sekä kasvisruokapäivä. Eri uskontoja ja kulttuuria edustavien lasten ruokailutottumukset ja -tavat huomioidaan keskustellen lapsiryhmässä. Lasten kanssa tutustutaan kierrättämiseen ja kestäväen kehitykseen jokapäiväisessä toiminnassa opettelemalla lajittelua. Lasten ja kotien kanssa voidaan järjestää omia kierrätyspäiviä.

Hyvinvointia ja terveyttä tuetaan vahvistamalla jokaisen lapsen itsetuntoa. Erilaisuuden hyväksymistä, toisen arvostamista ja kunnioittamista harjoitellaan arkipäivän tilanteissa.

Esiopetusyksiköihin on mahdollista kutsua vierailulle terveydenhuollon ammattilaisia, esim. terveydenhoitaja [tai suuhygienisti](#). Esioppilaiden turvallisuus ja koskemattomuus huomioidaan Kiusaamisen ehkäisy suunnitelmassa [ja Kiva Koulu ohjelmassa.](#)